

**Тема: Російсько-українська війна і Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: мистецький простір**

1. Від окупації до геноциду: російсько-українська війна як метасюжет літератури й художня демонстрація порушень Європейських конвенцій.
2. Опірність як маркер антитоталітаризму в мистецтві.
3. Толерантності і нетерпимості у творах про окупацію й геноцид у різних видах мистецтв.

**Література:**

1. Convention on the Rights of the Child URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>
2. Ucraina libertatem. Трансформація гуманітарної сфери та культурного простору під впливом війни : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Львів, 1 листопада 2024 року. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. 108 с.
3. Авер'янова Н. Мистецтво як засіб пропаганди та контрпропаганди в умовах російської агресії. *Українознавчий альманах*, 2018. Вип. 23. С. 107-112.
4. Артимишин П., Костюк О. «Ідеологема «Русского міра»: виникнення, генеза, сприйняття в Україні»: аналіт. доп. / НАН України: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, Львів, 2019. 84 с.
5. Військовий хортинг України : Міжнародний науково-популярний журнал : веб-сайт. URL: <https://military-khortynh.org.ua/category/slovo-zbroia>
6. Гаврилюк Б. Вплив творчості Блека Ле Рата та Бенксі на мурал-арт у Львові. Шаблонне графіті URL: <https://surl.li/ivwfxz>
7. Горболіс Л. Читання як самозбереження реципієнта. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Філологічна. 2016. № 24. Том 1. С. 126–129.
8. Графіті Бенксі в Україні URL: <https://surl.li/epnpbh>
9. Європейські антитоталітарні практики: Практикум [Текст] / Упорядники: М.Б. Столяр та ін. Чернівці : Десна Поліграф, 2020. 212 с. Universal Declaration of Human Rights URL: <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>
10. Єшкілев В. З війни на Донбасі почнеться біографія не одного письменника. URL: <http://www.dw.com/uk/a-17927985>
11. Іванов М. «Гібридна війна»: авторська рецепція Оксани Забужко (за матеріалами інтерв'ю 2014–2015 рр.). *Образ. Публіцистичні обрії*. 2015. Вип. 3 (18). С. 17–24.
12. Кулінська Я. Співвідношення історичної та художньої правди в прозі письменників-постмодерністів. *Вісник Запорізького національного університету*. Філологічні науки. 2014. № 2. С. 126–134.
13. Любка А. Читання під час війни. *День*. 7 квітня 2022 р. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/suspilstvo/chytannya-pid-chas-viyny>
14. Парахонський Б. О., Яворська Г. М. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл : монографія / Борис Олександрович Парахонський, Галина Михайлівна Яворська. – Київ : НІСД, 2019. – 560 с.
15. Пастух Б. Метафізика страждання у «Віршах з війни» Бориса Гуменюка. *Дивослово*. 2016. № 9. С. 55–58.
16. Плакати воєнного часу»: повномасштабне вторгнення — у творах українських митців URL: <https://druk.press/plakaty-vojennoho-chasu/>
17. Поліщук Я. Реактивність літератури. Київ : Академвидав, 2016. С. 103.
18. Публікації. *Національна платформа стійкості та згуртованості*. URL: <https://national-platform.org/c/articles/researches/>
19. Рябенко М. Гумористичний дискурс сучасної української комбатантської прози. *Проблеми сучасного літературознавства*. 2019. Вип. 29. С. 168–176.
20. Рябенко М. Комбатантська проза в сучасній українській літературі: жанрові та художні особливості. *Слово і Час*. 2019. № 6. С. 62–72.
21. Шелюх О. М. Особливості сучасної літератури про російсько-українську війну. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-223-4-100>

#### Методичні рекомендації:

Сучасна українське мистецтво про російсько-українську війну є не лише значним естетичним явищем, а й критичним свідченням історичного та правового зламів. Воно домінує пропонує глибоку рефлексію травми, ідентичності та моральних дилем тощо, перед якими постало українське суспільство і світ. Під час підготовки до практичного заняття важливо опанувати навички «читати з правовою лінзою», адже літературний текст про війну не просто оповідь, а художня фіксація порушень міжнародних конвенцій. Оберіть на власний розсуд один-два твори (з-поміж комбатантської літератури/есеїстики/щоденників), які, на Вашу думку є “прямими” матеріалами про війну. У них слід шукати описи конкретних подій: тортури, мародерство, примусова депортація тощо. Кожен знайдений опис осмисліть/проаналізуйте через призму конкретних статей Європейських конвенцій. Наприклад, стаття 2 (право на життя): описи вбивств цивільних осіб, стаття 3 (заборона катувань): описи утримання в полоні чи принижуючого гідність поводження, стаття 8 (право на повагу до приватного життя): знищення помешкань, мародерство тощо. Варто звернути увагу на елементи культурного геноциду — знищення українських книг, переслідування митців. Це підтверджує ідеологему «Русского міра» як основу для систематичних порушень прав.

Література має значний потенціал для розкриття внутрішнього вибору героя, трансформації особистості від жертви до суб'єкта спротиву варто цьому приділити увагу. Осмислюючи напрацювання в питанні рецепції російсько-української війни в інших види мистецтв приділіть увагу репрезентації колективного культурного спротиву в стріт-арті, плакаті, коміксах тощо. Опірність слід розглядати як практичну реалізацію права на вільне вираження поглядів (ст. 10 Європейської конвенції прав людини).

Питання щодо толерантності й нетерпимості має розглядатися з урахуванням питання: де закінчується толерантність як гуманістична цінність і починається виправдана нетерпимість як механізм самозахисту нації. Розібратися в цьому допоможуть джерела 4, 14, публікації з Національній платформі стійкості та згуртованості, приклади знайдете у творах різних видів мистецтв.